

Fabrikanın müstakbel tevsiatı hakkında
R A P O R

1 | 100 | 1.2

Siparişi derdest olan yüksek basyikli iki kazan inşa edilip faaliyete geçtikten sonra, Silihdar santralının takatı, şehrin ihtiyacını kâfi bir emniyetle ancak 2 - 3 sene karşılayabilmek ve yeniden 2 yüksek basyikli kazanla 1 adet 25.000 KW lık türbin sipariş ve tesis etmek lüzumu hasıl olacaktır.

Bu takdirde, iki şık derpiş edilebilir.

- 1) Türbin ve kazanları Silihdarda tesis etmek.
- 2) Şehrin dışer bir mahallinde bu türbin ve kazanlarla yeni bir santral tesis etmek.

İkinci şıkkın birinciye nazaren; *muhassanete ve mahzurları aşağıda*
şöyledir:

a) Kömür nakliye masrafı: Kömür nakleden vapurların Haliçte Fenlerden ileriye gidememeleri ve kömürü maunalara yükleterek Silihdara taşımak mecburiyetinde bulunması, kömürün fiyatını ton başınatakriben 1 Lira arttırmaktadır. Yeni Santralda kurulacak 25.000 KW lık türbinin vasatı 20.000 KW yükle sene de yalnız 8000 saat işleyeceği kabul edilirse, senevi 120.000.000 KW saat için lazım olan 85.000 ton kömürü maunalara lüzum kalmadan, doğrudan vapurdan boşaltma suretiyle sene de 85.000 Lira tasarruf etmek imkânı olacaktır. Vapurun tahliyesini daha sür'atla temin etmek mümkün olacaktır navlunu da tanzil etmek suretiyle ayrıca bir tasarruf temin edilmesi muhtemeldir. Bu suretle senevi yapılacak tasarrufun yekunu 100.000 Lirayı bulacaktır.

2) Soğutma suyunun kifayetsizliği: Silihdar santralında halen mevcut türbinlerden iki adedi aynı zamanda işlerken , kondansörlere, Silihdar deresinden alınan soğutma suyu ancak kafi gelmektedir. (Beher türbinin ihtiyacı saatte takriben 5000 m³ susur).

Üçüncü bir türbin grubunun beraber işlemesi icap ettisi takdirde derenin suyu çok müşkülata (o da ancak isale ve suruğ kanalları tevai edilmek şartıyla) kifayet edecektir. Halbuki yeni santral Marmara veya Boğaz içi sahilinde kurulacağına nazaran, suyun miktarı gayet bol olacak, aynı zamanda da Silihdar deresi suyundan daha çok serin olacaktır. Yaz mevsiminde Silihdar deresi suyunun harareti 28 ile 32 derece arasında tehalüf ederken Boğaziçinin suyu daima 5-6 derece daha serin olmaktadır. Soğutma suyu hararetinin beher derece fazlası için türbinin buhar sarfiyatı o/o 0,6 artmakta olduğuna göre, türbinin Silihdar yerine Boğaz veya Marmara sahiline tesis edilmesi buhar sarfiyatında (senenin altı aya için) o/o 3 - 3,5 tasarruf temin edecektir. Yani yukarıda tahmin edilen senevi 85.000 ton kömür üzerinden senede 15.000 liradan fazla tasarruf yapılacaktır. Silihdar deresi suyunun mahzurlarından biri de kondansör borularını tahrip etmesi ve borulara 3 - 4 senede bir def'a kâmilten değiştirmek icap etmesidir ki ayrıca mühim masraf teşkil etmektedir.

Kondansör borularının delinmesi kazan taaddiye suyunun evsafını bozduğundan, kazan borularına da bu yüzden çabuk kirlenmektedir.

Yeni santral başka bir mahalde tesis edilmekle bu mahzurlar da bertaraf edilmiş olacaktır.

3) Arazinin Fena-li-si - Makina binalarının kifayetsizli-si:

Silihlarda arazi sa-slam olmamasından dolayı binalar çökmektedir. Çöktürübün vahim neticeler vermemesi için arazinin üstüne tahmil edilecek azami yük 800 gr/cm² olarak vaktile kabul edilmiştir. (Yüksek Vekâlet tarafından teşkil ve izem edilen mütehassıslardan müteşekkil komisyon bu haddi çok yüksek bulmuş ve yeni inşa edilecek binalar için araziye santimetre murabbaına 400 gramdan fazla yük tahmil edilmesini münasip görmemiştir).

Halen,yeni kazan dairesi ve eski makina dairesinde yük santimetre murabbaına 800 gramı tecavüz etmekte olduğundan, ileride yeni bir türbin tesis etmek icap ettiğinde,eski makina dairesinde mevcut türbinlerden bir adedini söküp yerine takatı daha yüksek fakat delayisile sikleti daha fazla olan bir grupu ikame etmek mümkün olmayacaktır.

Ancak yeni makina dairesinde 5 numaralı türbini söküp yerine daha büyük bir grup ikame etmek belki mümkün olabilir (Temelin mukavemeti hakkında mütehassısların rey-i alındıktan sonra). Fakat ondan sonra yeni türbin grupları tesis etmek icap etti-si takdirde,mevcut binalardan istifade etmek kâbil olmayacaktır. Bu takdirde santralda yapılacak her yeni tevsiatta gerek kazanlar ve gerekse makinalar için yeni binalar inşa etmek lazım gelecek ve Silihlarda inşa edilecek binaları, arazinin yüke tahammül edemesinden dolayı,arazisi sa-slam olan di-er bir mahalle inşa edilecek binalardan daha çok pahalıya mal olacaktır.

Binaemaloyh,yeni santral,Silihlardan gayri bir mahalde tesis edildi-si takdirde,inşaat mesarifinden ehemmiyetli tasarruf temin etmek mümkün olacaktır.

Zaten hali hazırda Silihtar Santralının Elektrik Tevziat kısmı da gayri kâfi gelmeğe başladığından elektrik tevziatı bakımından yapılması icap eden tevziatı bariz maffraf farkı olmadan yeni santralda tesis etmek mümkündür.

4) İşletme ve milli Müdafaa bakımından emniyeti:

700.000 nüfuslu İstanbul şehrinin Tevvirat, Sanayi ve Tramvaylar için kuvvei muharrike ihtiyacını bir tek santralın yemin etmesi işletme emniyeti bakımından doğru olamaz.

İnfilak, Yangın, hareketiars gibi felaketlerden biri Silihtar Santralını tahrip ederek uzunca bir müddet durmasına sebebiyet vermesi takdirde bütün şehrin hayatı muattal kalamaz. Büyük bir şehrin her türlü elektrik ihtiyacını temin eden tesisatın aynı noktada temerküz etmesi şayanı tavsiye değildir.

Milli Müdafaa bakımından vaz'iyet daha çok mühimdir. Harp ilân edildiği takdirde Silihtar Santralının düşman tayyareleri hücumuna maruz kalması çok muhtemeldir. Bilhassa düşman tayyareleri için Silihdarın vaz'iyetini tespit etmek gerek gece gerek gündüz çok kolaydır. Halici takiben sonuna gelindikte, Silihtar ve Kâtane derecelerinin iltisak noktasına bomba atarak Santral kâmilen tahrip edilebilir.

Binaenaleyh, işletmede ve hali harpte emniyet arandıkta şehir ihtiyacının muhtelif mahallerde kain iki santral tarafından temin edilmesi elzemdir.

5) Şebekenin ta'addiyesi:

Silihtar Şebekeye nazaran merkezi vaz'iyette değildir. Şebeke diğer taraftan ikinci bir santral vasıtasıyla de ta'addiye edildiği takdirde hem şebekenin emniyeti artar, hem de sukutu tevettür ve ziyat azaltılmış olacaktır.

6) Memur ve işçi artması:

Tesisatın Silihtarda yapılacaklarına yeni bir santral tesis etmek suretile artan ihtiyacın temin edilmesi yukarıda zikredilen muhassanattan dolayı, müreccastır. Yalnız hatıra gelebilen mahzur, tek santral yerine iki santral olursa takdirde o nispette işçi ve memur adedinin artmasıdır. Bu mahzur da tamamen varid değildir. Çünkü tamirat kısmında çalışan işçiler ve atölye her iki santral için müşterek olabilir. Tesisat yanında nöbet bekleyen işçilerin adedi ise işleyen kazan ve makinaların adedine bağlıdır.

Bütün tesisatın aynı mahalde olup olmaması bu işçilerin adedine fazla tesir edemez.

Yalnız Müdür, mühendis ve memurların adedinin iki misline çıkması mecburi olacaktır. Fakat kömür nakil masraflarından, Türbinlerin daha ekonomik çalışmasından ve binaların inşaatından yapılacak mühim tasarruflara nispetle, bir kaç memura verilecek fazla maaşların yokluğu ehemmiyetsizdir.

x

x

x

Yeni santral inşa edilmesine başlanmadan evvel, İktisat Vekâleti tarafından tesisi tasavvur edilen Kütahya Santralının inşa edilip edilmeyeceği, inşa edildiği takdirde İstanbul için ne dereceye kadar emin bir elektrik ceryan menbaı teşkil edeceği tahkik ve tetkik edilmelidir. Ancak ondan sonra yeni santralin inşasına karar verilebilir.

Fabrika Müdürü

5-4-1661/5

8) Məhkəmə və işçi qanunları:

Təvəzülətlərlə qaydalanmış yeni bir mərkəzi təsis
 etmiş müəllimlərin işini təmin edilməsi qanununda təvəzülətlərlə
 müvafiq olaraq qaydalanmışdır. Yəni mərkəzi təsislərin
 işini təmin etmək üçün mərkəzi olub-olmadığına əsasən işçi
 və mərkəzi əməkdaşlarının qaydalanmasıdır. Bu mərkəzi və mərkəzi
 işçiləri təmin etmək üçün qaydalanmışdır və işçiləri hər iki mərkəzi
 işçi kimi qaydalanmışdır. Təvəzülətlərlə qaydalanmış işçilərin
 əməkdaşları isə işçiləri təmin etmək və mərkəzi əməkdaşları
 kimi qaydalanmışdır.

Yəni mərkəzi əməkdaşları və mərkəzi əməkdaşları kimi mərkəzi
 işçiləri qaydalanmışdır. Fəqət mərkəzi işçiləri qaydalanmışdır.
 işçiləri qaydalanmışdır və mərkəzi işçiləri qaydalanmışdır.
 işçiləri qaydalanmışdır.

x

x

x

Yeni mərkəzi işçi əməkdaşları qaydalanmışdır. İşçiləri
 işçiləri qaydalanmışdır. İşçiləri qaydalanmışdır. İşçiləri
 işçiləri qaydalanmışdır. İşçiləri qaydalanmışdır. İşçiləri
 işçiləri qaydalanmışdır. İşçiləri qaydalanmışdır. İşçiləri
 işçiləri qaydalanmışdır.

Fəvriyə 1961